

Velká mrtvola: Rusko-Írán upouští dolar, porušuje americké sankce

infokuryr.cz/n/2023/02/15/velka-mrtvola-rusko-iran-upousti-dolar-porusuje-americke-sankce

kuryr

15. února 2023

Zpráva, že ruské banky se napojily na íránský finanční bankovní systém, podněcuje odpor vůči sankcím uvaleným USA na obě země a urychluje globální dedolarizaci.

Dohoda mezi centrálními bankami Ruska a Íránu o propojení jejich systémů mezibankovních převodů, formálně podepsaná 29. ledna, je zásadním krokem v mnoha ohledech.

Technicky vzato, 52 íránských bank, které již používají SEPAM, íránský mezibankovní telekomunikační systém, je nyní připojeno ke 106 bankám, které používají SPFS, ruský ekvivalent západního bankovního systému zasílání zpráv SWIFT.

Necelý týden před podpisem dohody byl předseda Státní dumy Vjačeslav Volodin v Teheránu na zasedání Meziparlamentní komise pro rusko-íránskou spolupráci, aby dohlédl na poslední detaily: požadoval, aby obě země obchodovaly ve svých vlastních měnách rychle.

Obchod v rublech a riálech

Volodin potvrdil, že podíl rublů a riálů na vzájemných platbách je již více než 60 procent a potvrdil úspěch „společného používání národních platebních systémů Mir a Shetab“. Nejen, že to obejde západní sankce, ale také to může „vyřešit otázky související s oboustranně výhodnou spoluprací a zvýšit obchod“.

Podle íránského velvyslance v Moskvě Kazema Jalaliho je dost možné, že se rubl nakonec stane hlavní měnou v bilaterálním obchodu: “V současnosti se více než 40 procent obchodu mezi našimi zeměmi uskutečňuje v rublech.”

Džalálí také potvrdil, že Teherán upřednostňuje rubl jako hlavní měnu ve všech mechanismech regionální integrace. Poukázal zejména na Ruskem vedenou Eurasijskou hospodářskou unii (EAEU), s níž Írán uzavřel dohodu o volném obchodu.

Ujednání SEPAM-SPFS začne pilotním programem, na který dohlíží íránská Shahr Bank a ruská VTB Bank. Další věřitelé budou následovat, jakmile pilotní program odstraní všechny možné chyby.

Klíčovou výhodou je, že SEPAM a SPFS jsou imunní vůči americkým a západním sankcím uvaleným na Teherán a Moskvu. Jakmile bude dohoda plně funkční, mohou být připojeny všechny íránské a ruské banky.

Není divu, že globální jih velmi bedlivě sleduje. Pravděpodobně půjde o přelomový případ, jak obejít SWIFT se sídlem v Belgii, který je v podstatě ovládnut Washingtonem a v menší míře i EU. Úspěch SEPAM-SPFS jistě povzbudí další bilaterální nebo dokonce multilaterální dohody mezi státy.

Řeč je o INSTC

Centrální banky Íránu a Ruska také pracují na zavedení stablecoinu pro zahraniční obchod, který má nahradit americký dolar, rubl a rial. Jedná se o digitální měnu krytou zlatem, která se má používat

především ve zvláštní ekonomické zóně Astrachaň (SEZ) u Kaspického moře, která již zpracovává četné íránské zboží.

Astrachaň je shodou okolností hlavním ruským uzlem mezinárodního severojižního dopravního koridoru (INSTC), rozsáhlé sítě lodních, železničních a silničních tras, které usnadňovaly obchod z Ruska – ale také z částí Evropy – přes Írán do západní a jižní Asie. naopak prudce vzroste.

A to odráží celkový geografický rozměr dohody SEPAM-SPFS. Centrální banka Ruska začala zakládat SPFS počátkem roku 2014, kdy Washington pohrozil, že Moskvě zakáže SWIFT. Fúze s íránským SEPAM otevírá zcela nový horizont, zejména s ohledem na ratifikaci Íránu jako řádného člena Šanghajske organizace pro spolupráci (SCO) a jako hlavního kandidáta na vstup do rozšířeného klubu BRICS+.

Již tři měsíce před dohodou SEPAM-SPFS ruský obchodní zástupce v Íránu Rustam Zhiganshin naznačil, že rozhodnutí vytvořit „analog systému SWIFT“ je hotovou věcí.

Teherán od loňského léta připravoval infrastrukturu pro připojení k ruskému platebnímu systému Mir. Ale poté, co Moskvu zasáhly extrémně tvrdé západní sankce a ruské banky byly odříznuty od SWIFTu, se Teherán a Moskva strategicky rozhodly zaměřit na vytvoření vlastního systému pro přeshraniční platby, který nebude kompatibilní se systémem SWIFT.

To vše souvisí s nesmírně důležitou geoeconomickou rolí INSTC, která představuje mnohem levnější a rychlejší obchodní koridor než stará trasa Suezským průplavem.

Rusko je největším zahraničním investorem v Íránu

Kromě toho se Rusko podle íránského náměstka ministra financí Aliho Fekriho stalo největším zahraničním investorem v Íránu: „Za posledních 15 měsíců byly investice ve výši 2,7 miliardy dolarů

provedeny do dvou ropných projektů v západoíránské provincii Ilám.“ tvoří asi 45 procent celkových zahraničních investic v Íránu v období od října 2021 do ledna 2023.

Celý proces je samozřejmě stále v plenkách, protože bilaterální obchod mezi Ruskem a Íránem dosahuje pouze 3 miliard dolarů ročně. Vzestup je však nevyhnutelný, protože se hromadí interakce mezi SEPAM-SPFS, INSTC a EAEU a zejména se dále podporuje rozvoj íránských energetických kapacit, logistiky a dopravních sítí prostřednictvím INSTC.

Ruské projekty v Íránu mají mnoho aspektů: energetiku, železnice, automobily a zemědělství. Írán zároveň zásobuje Rusko potravinami a automobilovými produkty.

Ali Shamkhani, tajemník íránské Nejvyšší rady národní bezpečnosti, rád připomíná, že Rusko a Írán „hrají komplementární role v globálním tranzitu energie a zboží“. Dohoda o volném obchodu mezi Íránem a EAEU se blíží ke konci a dojde k odstranění cel na více než 7500 zboží.

V roce 2022 se v EAEU zobchodovalo zboží za více než 800 miliard dolarů. Plný přístup Íránu do EAEU bude neocenitelný, protože se jedná o tržní bránu do velké části Eurasie – a obcházení amerických sankcí je příjemnou výhodou. Realistická prognóza říká, že za pět let, jakmile se Írán stane šestým členem, může Teherán počítat s 15 miliardami dolarů v ročním obchodu s pěti členy EAEU.

Dědictví Samarkandu

Vše, o co se nyní snažíme, je v mnoha ohledech přímým důsledkem summitu SCO v Samarkandu loni v září, kdy ruský prezident Vladimir Putin a jeho čínský protějšek Si Ťin-pching osobně vsadili na posílení multipolárního světa, když Írán podepsal memorandum podepsané o vstupu do SCO.

Během Putinových soukromých rozhovorů s íránským prezidentem Ebrahimem Raisim v Samarkandu se diskutovalo o hluboké strategii.

INSTC je v této celkové rovnici naprosto zásadní. Rusko i Írán investují nejméně 25 miliard dolarů do rozšíření svých kapacit.

Lodě plující po Donu a Volze vždy obchodovaly s energetickými a zemědělskými komoditami. Íránská námořní tisková agentura nyní potvrdila, že Rusko udělí jejím lodím právo průjezdu na vnitrozemských vodních cestách Donu a Volhy.

Írán je nyní třetím největším dovozcem ruského obilí. Od nynějška nabere na síle obchod s turbínami, polymery, zdravotnickým zbožím a automobilovými díly.

Teherán a Moskva podepsaly dohodu o výstavbě velké nákladní lodi pro Írán, která bude operovat v kaspickém přístavu Soljanka. A RŽD logistics, dceřiná společnost ruské železniční společnosti RŽD, pravidelně jezdí s kontejnerovými vlaky z Moskvy do Íránu. Ruský žurnál pro ekonomiku předpovídá, že nákladní doprava na samotném INSTC by mohla do roku 2030 dosáhnout 25 milionů tun – ne méně než 20násobný nárůst ve srovnání s rokem 2022.

V Íránu jsou nové terminály téměř připraveny vyložit náklad z lodí na železniční tratě, které křížují zemi od Kaspického moře po Perský záliv. Sergey Katrin, šéf Ruské obchodní a průmyslové komory, je přesvědčen, že bilaterální obchod může brzy po uzavření dohody o volném obchodu s EAEU dosáhnout 40 miliard dolarů ročně.

Plány Teheránu jsou mimořádně ambiciózní a zapadají do rámce „Východní osy“, která upřednostňuje regionální státy Rusko, Čínu, Indii a Střední Asii.

Geostrategicky a geoekonomicky to znamená bezproblémové propojení INSTC, EAEU, SCO a BRICS+. A to vše koordinuje jedna skupina čtyř, na které skutečně záleží: Rusko, Čína, Indie a Írán.

Problémy samozřejmě budou. Tvrdohlavý arménsko-ázerbájdžánský konflikt by mohl INSTC vykolejit: ale všimněte si, že rusko-iránská spojení přes Kaspické moře mohou Baku v případě potřeby snadno obejít.

BRICS+ upevní sestup dolaru

Kromě Ruska a Íránu se již roky snaží propojit své bankovní systémy zasílání zpráv také Rusko a Čína. Čínský CBIBPS (Cross-Border Inter-Bank Payments System) je považován za špičkovou. Problém je v tom, že Washington přímo pohrozil zákazem SWIFT čínským bankám, pokud se spojí s ruskými bankami.

Úspěch SEPAM-SPFS by mohl umožnit Pekingu dělat, co může – zvláště nyní, po extrémně tvrdé válce o polovodiče a strašlivé balónové frašce. Pokud jde o suverenitu, je jasné, že Čína nepřijme americká omezení pohybu vlastních prostředků.

BRICS bude zároveň v roce 2023 intenzivněji pracovat na rozvoji společného platebního systému a vlastní rezervní měny. Není méně než 13 potvrzených kandidátů, kteří chtějí vstoupit do BRICS+ – včetně asijských středních mocností, jako je Írán, Saúdská Arábie a Indonésie.

Všechny oči budou upřeny na to, zda – a jak – budou USA, zadlužené o více než 30 bilionů dolarů, pohrozit zákazem BRICS+ od SWIFT.

Je poučné si připomenout, že poměr ruského dluhu k HDP je pouze 17 procent. V Číně je to 77 procent. Současný BRICS bez Ruska je 78 procent. BRICS+ s Ruskem dosáhne v průměru jen 55 procent. Silná produktivita bude pocházet z BRICS+, kryté měnou krytou zlatem a/nebo komoditami a dalším platebním systémem, který obchází americký dolar. Silná produktivita rozhodně nepřijde z kolektivního Západu, jehož ekonomiky vstupují do období recese.

S tolika provázaným vývojem a tolika výzvami je jedna věc jistá. Dohoda SEPAM-SPFS mezi Ruskem a Íránem je možná jen prvním znamením, že se tektonické desky v globálním bankovním a platebním systému pohybují.

Vítejte v platebních systémech jeden, dva, tisíc. A vítejte v jejich sjednocení v globální síti. To samozřejmě zabere čas. Tento rychlovlak už ale z nádraží vyjel.

Pepe Escobar je sloupkař v *The Cradle*, hlavní redaktor *Asia Times* a nezávislý geopolitický analytik specializující se na Eurasii. Od poloviny 80. let žil a pracoval jako zahraniční zpravodaj v Londýně, Paříži, Miláně, Los Angeles, Singapuru a Bangkoku. Je autorem mnoha knih; jeho poslední knihou je *Raging Twenties*.

ZDROJ

PRO

PRÁVO RESPEKT ODBORNOST

Sdílet: